

ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА В ШКОЛІ

ПРОЦЕДУРИ ФОРМУВАННЯ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ УЧНІВ ГРИ В БАСКЕТБОЛ

Лаврін Г. З.

Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка

Анотація. У статті визначено процедури формування нових технологій навчання та розроблено технологію навчання учнів гри в баскетбол. Запропонована технологія може бути адаптована до навчання фізичних вправ будь-якого розділу шкільної навчальної програми для дітей різного віку та статі.

Ключові слова: технологія навчання, баскетбол, прийоми гри, технологічна схема, учні загальноосвітньої школи.

Актуальність. Серед фахівців немає єдиного однозначного для всіх прийнятого визначення технології навчання. Часто технологію ототожнюють з методикою. Різниця технології від методики полягає в тому, що технологія навчання є поняттям ширшим ніж методика, а також у технології навчання більше представлені процесуальний, кількісний і розрахунковий компоненти, в методиках — цільова, змістовна, якісна і варіативно-орієнтована сторона [4]. Технологію навчання ми розуміємо, як частину педагогічної технології, що містить методику навчання, організацію навчального процесу і управління ним.

Фахівці, розробляючи технології, по-різному визначають їх структуру і послідовність дій, тому варіантів технологічних схем може бути багато. Такі ж технологічні схеми навчання розробляються також і у галузі фізичного виховання і спорту. Зокрема, В.А.Солодянніков [5] пропонує типову технологічну схему навчання гімнастичних вправ. В.А.Биковим [1] розроблена і експериментально обґрунтована педагогічна технологія прискореного навчання техніки спортивного плавання студенток. В.А.Усков [6] сформував педагогічну технологію програмованої тактико-технічної підготовки спортсменів в ігрових видах спорту. І.В.Работіним [3] ведеться робота по складанню педагогічної технології підготовки майбутніх вчителів фізичної культури до інноваційної діяльності.

Незважаючи на велику кількість досліджень з розробки технологій, сьогодні не визначено єдиного підходу до їх конструювання, а також не розроблялась технологія навчання гри в баскетбол учнів ЗОШ.

Зважаючи на викладене, ми поставили собі за мету визначити процедури формування технології навчання гри в баскетбол учнів загальноосвітньої школи.

Мета досягалась через вирішення таких завдань:

1. З'ясувати процедури формування технологій та встановити їх послідовність.

2. Упорядкувати процедури формування макротехнології навчання учнів гри в баскетбол.

Методи дослідження: теоретичний аналіз та узагальнення літературних джерел, документальних матеріалів.

Результати дослідження. Оскільки опанування грою в баскетбол передбачає оволодіння теоретичними знаннями, певною сукупністю прийомів гри, тактикою ведення гри, то можна було передбачити, що технологія навчання гри в баскетбол, за аналогією систем та підсистем, відповідно має складатися з «менших» технологій, а саме навчання прийомів гри в баскетбол, тактичної, ігрової підготовки та самостійної роботи. Тому для кращого тлумачення і розуміння рівнів технологій нами введено поняття «мікро-», «мезо-» і «макротехнологія». Сукупність і визначена послідовність мікротехнологій формують мезотехнології, а сукупність мезотехнологій — макротехнологію (рис. 1).

У нашому дослідженні технологія навчання гри в баскетбол відповідає рівню макротехнології, а технології тактичної, ігрової підготовки — мезотехнології. Відповідно технології навчання прийомів гри в баскетбол та самостійної роботи з їх опанування — мікротехнології.

Нами визначено, що процес становлення будь-якої нової макротехнології може передбачати таку послідовність дій:

- 1) виникнення потреби у розробці технології;
- 2) дослідження в галузі, в якій передбачається розроблення технології;
- 3) формування і обґрунтування концепції технології;
- 4) визначення мети й проектування змісту навчання;
- 5) проектування навчального матеріалу на відносно самостійні частини;

Продовження статті на сторінці 35

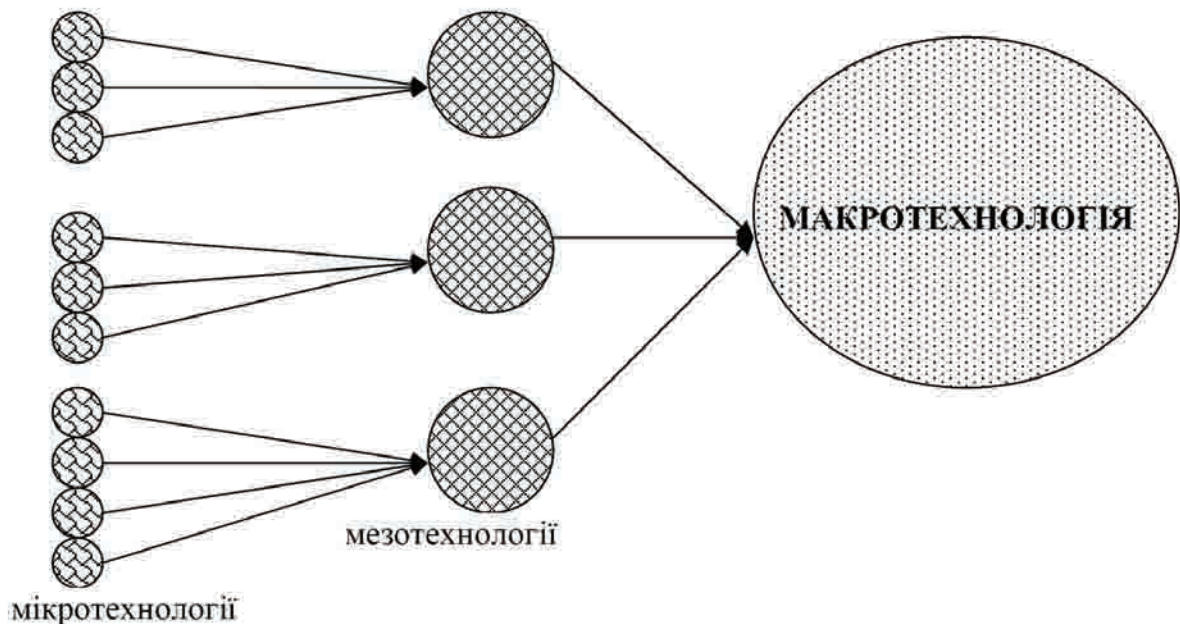

Рис 1. Рівні технології

- 6) розробка мікро- і мезотехнологічних схем для кожної частини навчального матеріалу;
- 7) розроблення мікро- і мезотехнологій на основі їх технологічних схем;
- 8) раціональне поєднання мікро- і мезотехнологій в цілісну макротехнологію;
- 9) апробація розробленої макротехнології;
- 10) корекція макротехнології та при необхідності її модифікація;
- 11) науково-методичне забезпечення сформованої технології.

Критеріями ефективності результатів реалізації макротехнологій можуть виступати:

- активність учасників навчально-тренувального процесу, їх інтерес до самостійної діяльності;
- успішне засвоєння навчального матеріалу (міцність, усвідомленість, гнучкість, самостійність);
- успіх педагога в процесі реалізації технології.

Описана послідовність дій формування технології була покладена нами в основу розробки макротехнології навчання гри в баскетбол учнів загальноосвітньої школи.

Основними причинами, що викликали потребу розробки такої технології, були:

- а) задоволення ігрових та змагальних потреб дітей, які зазвичай прагнуть грати, змагатись, а не вивчати окремі прийоми гри протягом тривалого часу;
- б) оптимізація часу на засвоєння навчального матеріалу з баскетболу шляхом компактно-

го його вивчення протягом одного року з врахуванням сприятливого віку школярів. Нами визначено, що 12-річні діти здатні ефективно засвоювати прийоми гри в баскетбол, тому саме для учнів шостого класу розроблялась макротехнологія навчання гри в баскетбол.

Під час формування макротехнології навчання гри в баскетбол були виконанні такі процедури:

- визначено обсяг навчального матеріалу з фізичної культури для учнів 6-го класу (шкільна програма рекомендує в шостому класі засвоїти такі розділи навчального матеріалу: легка атлетика; гімнастика, спортивні ігри, туризм, кросова підготовка);
- визначено мінімальний обсяг техніко-тактичних прийомів гри в баскетбол, які необхідні і достатні для двосторонньої гри у загальноосвітній школі. Цей мінімум передбачає засвоєння учнями зупинки двома кроками, поворотів, ловіння м'яча двома руками, передач (двома руками від грудей та однією рукою від плеча), ведення, кидків (двома руками від грудей, однією рукою від плеча та з подвійного кроку), персонального захисту та дій в нападі проти персонального захисту;
- розроблено технологічну схему вивчення прийому. Основними складовими технологічної схеми мікротехнологій навчання прийомів гри в баскетбол є передумови (руховий досвід; необхідний рівень розвитку фізичних якостей; теоретичні знання); форми навчання; система

- конкретних завдань для вивчення прийому; типові помилки і шляхи їх профілактики та усунення; система засобів для вирішення кожного завдання та профілактики виникнення помилок; методи та методичні прийоми навчання і тренування; дозування навантажень; організація процесу навчання; взаємозв'язок прийому з іншими прийомами та з іншим навчальним матеріалом; кількість уроків і їх розташування протягом навчального року; засоби контролю і самоконтролю [2];
- розроблено технологічну схему самостійної роботи. Її складовими є: передумови організації самостійної роботи учнів; засоби самостійної роботи, що містить чотири групи (група засобів обов'язкового виконання з правом вибору варіантів, засоби за вибором, додаткові засоби для всебічного розвитку та засоби на канікулярний час), засоби контролю і самоконтролю; форми самостійної роботи;
 - розроблено технологічну схему ігрової підготовки. Її складовими є: передумови, підготовчі ігри (ігри, що сприяють засвоєнню командних взаємодій, що «формують школу рухів з м'ячем» та ігри з використанням прийомів), навчальні ігри за спрощеними та ускладненими правилами;
 - на основі технологічної схеми розроблено мікротехнології вивчення кожного прийому;
 - на основі технологічної схеми самостійної роботи розроблено мікротехнології самостійної роботи для засвоєння кожного прийому;
 - розроблено мезотехнологію тактичної підготовки;
 - розроблено мезотехнологію ігрової підготовки на основі її технологічної схеми;
 - визначено послідовність вивчення прийомів, їх місце в поурочному плані протягом навчального року і у зв'язок з іншими прийомами та розділами шкільної програми;
 - передбачено дії щодо випереджаючого розвитку фізичних якостей;
 - визначено шляхи формування оптимального емоційного стану учнів;
 - забезпечено відповідність обсягу навчального матеріалу тривалості уроку;
 - сформовано систему контролю та самоконтролю за ходом засвоєння навчального матеріалу;
 - забезпечено систему контролю за самостійною роботою учнів.

Критеріями ефективності результатів реалізації макротехнології навчання гри в баскетбол виступали:

- оцінка учнів та їх інтерес до навчально-тренувального процесу, який вивчали шляхом спостережень, бесід на уроках та в позау-

рочний час протягом року, а також шляхом анкетного опитування учнів;

- рівень засвоєння навчального матеріалу, який визначали за допомогою спостереження за діяльністю учнів на уроках, контрольних тестів та випробувань;
- вміння учнів грати в баскетбол оцінювали шляхом спостереження та протоколювання за діяльністю учнів під час двосторонніх ігор;
- рівень фізичної підготовленості школярів визначали шляхом тестування;
- стан соматичного здоров'я оцінювали за методикою Г.Л.Апанасенка;
- показники психологічних тестів (зорова пам'ять, розподіл уваги, концентрація уваги, сприйняття часу) та поля зору.

Висновок. Отже, нами визначено процедури формування технологій навчання рухових дій та розроблено технологію навчання учнів гри в баскетбол. Запропонована технологія може бути адаптована до навчання фізичних вправ будь-якого розділу шкільної навчальної програми ЗОШ, для дітей різного віку та статі.

Перспективи подальших досліджень. Дане дослідження повністю не розкриває всіх аспектів технологізації навчального процесу. У подальшому передбачаємо розробити технології навчання інших спортивних ігор для учнів ЗОШ.

Список використаних джерел

1. *Быков В.А.* Технология ускоренного обучения плаванию// Теория и практика физической культуры. — 2000. — №6. — С. 41 — 43.
2. *Максимів Г.* Технологія навчання прийомів гри в баскетбол учнів загальноосвітньої школи// Молода спортивна наука України: Зб. наук. пр. з галузі фіз. культури та спорту. — Л., 2006. — Вип. 10. — Т.1. — С.150—155.
3. *Работин И.В.* Инновационный компонент педагогической деятельности учителя физической культуры// Теория и практика физической культуры. — 2001. — №2. — С. 17—22.
4. *Селевко Г.К.* Современные образовательные технологии: Учеб. Пособие. — М.: Народное образование, 1998. — 256 с.
5. *Солодяников В.А.* Технология обучения гимнастическим упражнениям // Теория и практика физ. культуры. — 1996. — № 12. — С. 41—42.
6. *Усков В.А.* Педагогическая технология программированной тактико-технической подготовки спортсменов в игровых видах спорта // Теория и практика физ. культуры. — 2003. — № 11. — С. 6—7. [HTTP:// Lib.sportedu.ru/press/tpfk/2003N11/p6-7.htm](http://Lib.sportedu.ru/press/tpfk/2003N11/p6-7.htm)

Надійшла до редакції 26.04.2008 р.

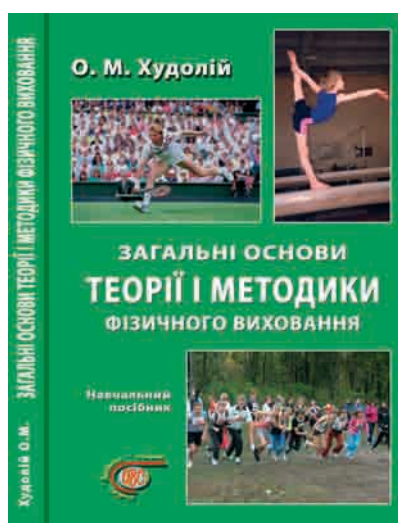
Лаврін Галина Зиновьевна. Процедури формування технології обучения школьників гри в баскетбол. В статті определены процедури формування нових технологій обучения и разработана технология обучения учеников гри в баскетбол. Предложенная технология может быть адаптирована к обучению физических упражнений любого раздела школьной учебной программы для детей разного возраста и пола.

Ключевые слова: технология обучения, баскетбол, приемы игры, технологическая схема, ученики общеобразовательной школы.

Lavrin is Galina Zinoviivna. There are procedures of forming of technology of studies of students of playing basket-ball. In the article the procedures of forming of new technologies of teaching are certain and technology of teaching of pupils of game in basketball is developed. The offered technology can be adapted to teaching of physical exercises of any section of school on-line tutorial for the children of a different age and sex.

Keywords: technology of studies, basket-ball, receptions of game, technological chart, pupil of general school.

Нова книжка

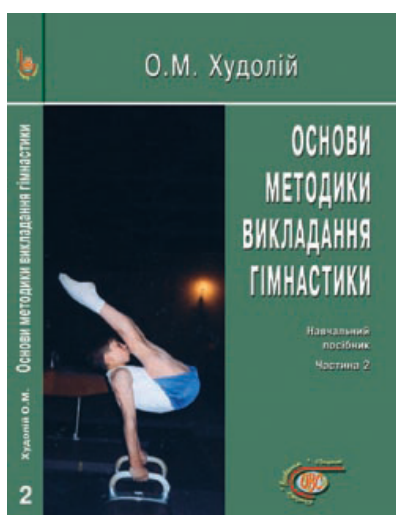

Худолій О. М.

X98 Загальні основи теорії і методики фізичного виховання: Навч. посібник. — Вид 2-е. — Харків: «ОБС», 2008. — 408 с.: іл.
ISBN 966-7858-53-7.

У навчальному посібнику розглянуті загальні питання теорії фізичного виховання, а також теорія і методика розвитку рухових здібностей та навчання фізичним вправам.

Посібник рекомендовано викладачам і студентам факультетів фізичного виховання вищих педагогічних навчальних закладів III—IV рівня акредитації та вчителям фізичної культури середніх загальноосвітніх шкіл.

Худолій О. М.

X98 Основи методики викладання гімнастики: Навч. посібник. У 2-х частинах. — 3-є вид., випр. і доп. — Харків: «ОБС», 2008. — Ч. 2. — 464 с.: іл.
ISBN 966-7858-52-9.

У навчальному посібнику розглянута методика викладання гімнастики в школі і ДЮСШ, а також методика організації і проведення змагань зі спортивної гімнастики.

Посібник рекомендовано викладачам і студентам факультетів фізичного виховання вищих педагогічних навчальних закладів III—IV рівня акредитації та вчителям фізичної культури середніх загальноосвітніх шкіл.

Рекомендовано

Міністерством освіти і науки України як навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів (лист № 14/18.2—1928 від 17.11.03)